

Oponentský posudek na rigorózní práci
Mgr. Zuzany Vernerové
SUBURBANIZAČNÍ VLIVY V ČESKÉ REPUBLICE
Ideál bydlení mladé generace
Praha 2013
FFUK
Kulturologie (Ústav etnologie FFUK)

Oponent: PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

Obecně k tématu práce:

Název práce vystihuje dobře její obsah, jako oponent jsem se již s touto prací setkal v roce 2013 při rigorózním řízení. S uspokojením musím hned na počátku konstatovat, že dvě kardinální výtky – tj. způsob citace literatury a rozsah práce - byly odstraněny a navíc byl proveden nový průzkum novými klasickými metodami sociologie, zaměřený po způsobu case studies na středočeský kraj a byl porovnáván s daty z roku 2012. Také formulačně doznala práce řadu pozitivních změn. Proto mi logicky nezbyvá, než zopakovat některá fakta z předcházejícího posudku.

Struktura práce:

Vymezení práce je sice stále dosti obecné, ale v empirické části se pak zpřesňuje „Práce se pokouší o holistický přístup k tématu vztahu člověka a krajiny skrze novodobý fenomén suburbanizace.“ Teoretickou část na str. 8-53 považuji za zdařilou a uvádějící celou problematiku ideálu bydlení mladé generace do širokých souvislostí. Ocenění zasluhuje, podle mého názoru, optika přístupu. Ta není klasicky vedená přes urbanismus jako sociální jev, do společnosti, pak do hodnotových postojů a nakonec, pokud vůbec, k přírodnímu prostředí, ke krajině. V práci se setkáváme s trojúhelníkem krajina, hodnoty včetně sustainable development a urbanismus. Ideál bydlení mladé generace je komplexní otázka, jak správně autorka poukazuje, otázka životního stylu, bydlení, vztahu ke krajině a ke společnosti, a zároveň očekávání budoucnosti, kde se dá vystopovat i důvěra/nedůvěra v sociální a politický systém.

Text tedy neaspiruje na výklad vývoje urbanismu, okolnosti jsou spíše uváděny jako přehled k tématu, předzvěst dnešních poměrů. Za poměrně vyzrálou považuji kapitolu 4. Krajina, včetně uvedení relevantních autorů a současných jevů restitučního a komerčního urbanismu. Tu bych jen doplnil o ekologický přístup J. Sádla.

Od str. 54 – 121 včetně příloh, které jsou dobře zvoleny jsme svědky empirické části ukončené Závěrem a literaturou (v práci nazvanou Zdroje). Empirická část začíná oproti minulé verzi důkladným metodologickým rozborem. Zde je třeba ocenit, že autorka drží jistý logický nadhled nad metodologickými problémy anonymity dat na serveru Vyslnto.cz, i nad validitou a reliabilitou dat. Tu částečně diskutuje v kap. 9 výsledky, kdy porovnává své dva průzkumy z r. 2012 a 2013. Je vidět, že dotazovací nástroj Vyslnto.cz má autorka zvládnutý, včetně jeho limitů. Také má zvládnutý dotazník – rozhovor, a ošetření výběrového souboru pomocí několika proměnných kvótního výběru. Samozřejmě, že z hlediska reprezentativnosti dat průzkumu v roce 2012 jde více o anketní výběrový soubor i přes jeho relativní masivnost 360 respondentů a celouzemní rozprostření. Z hlediska logiky tématu je i jasné, proč se respondenti více rekrutují z okolí velkých měst – to jsou ti, co chtějí v blízké budoucnosti bydlet samostatně. Co by práce s daty zasluhovala, je další základní statistika - korelace a regrese – viz připomínky níže. Hypotézy jsou logické, rozpracované do relevantních otázek.

Autorka oproti minulé verzi také rozšiřuje kvalitativní metodu a její výsledky, tuto část (9. 15 – str. 90-97) považuji za zdařilou včetně osobního přístupu.

Oceňuji:

Dobry srovnávací popis šetření 2012 a 2013, dále logické zacílení na skupinu ideálu, která krajinu potenciálně co nejvíce ovlivní – bydlení mimo město a zároveň práce ve městě. Na str. 28-30 dobré formulace, osobní přístup k úbytku zemědělské půdy pod logistickými areály a kvalitativní analýzu s ukázkami.

Kritické připomínky:

- „Horní hranice 35 let byla záměrně určena díky výzkumu Sociologického ústavu AV ČR a Ministerstvu pro místní rozvoj, které stanovilo tento věk jako hranici pro uznání nároku na poskytnutí úrokové dotace k hypotečnímu úvěru pro mladé lidi (Sunega, 2003).“ Je to jen drobnost, ale formulačně je to právě opačně, MMR je „řídící proměnná“ v tomto případě.
- Některé otázky přímo volají po korelaci např. dojížděková vzdálenost a typ ideálu bydlení a další.
- Oblíbenou korelací Eurostatu a dalších studií pak jsou příjmové kategorie a typ bydlení, z logiky tohoto šetření vyplývá, že je zaměřena na budoucnost, a současný příjem je u většiny respondentů brán jako dočasný faktor.
- Diskuse je rozprostřena v kapitole 10 Závěr a v kapitole 9 Výsledky případové studie a částečně v kapitole 7 Principy trvale udržitelného rozvoje v praxi. Pro logiku věci by bylo dobré nazvat kap. 10 Diskuse a závěry a diskusi sjednotit.

Doporučení:

Pro další práci nad tématem by jistě stálo za to porovnat dosažené zajímavé výsledky s články webu Stavební fórum a hlavně s daty portálu EUROSTAT, zvláště pak Housing statistics z r.2013. Přehled zdrojů na str. 104 bych standardně nazval literaturou, a v ní jsou internetové a jiné zdroje, seznam grafů by si zasloužil doplnění o stránky, kde se v textu nacházejí.

Otázky:

- Na str. 86 požadavky na infrastrukturu – nerozumím větě proč je překvapivé z hlediska věku respondentů, že uvádějí na 2. místě školu a školku?
- Jaké metody byly použity pro teoretickou část práce?
- Jak se na základě zkušeností autorky s tématem bude pravděpodobně vyvíjet trend bydlet ve vlastním mimo město a pracovat ve městě?

Literatura je uvedena adekvátně. Oceňuji zejména citace Ivana Dejmalu, už jen proto, že nejsou běžně dostupné jako řada Cílkových knížek o krajině. Z mého hlediska zde však chybí alespoň jedna základní práce Chicagské školy, otevírající díky definici „natural area“ velký prostor pro zajímavou diskusi prostorového vývoje Chicaga a současných suburbia v ČR a dále autoři – téměř klasici sociologie města u nás - J. Musil a M. Illner.

Výsledky práce ukazují důležitý poznatek „nespojivosti“ ideálu bydlení mladé generace, tak jak je vymezena v práci, s důsledky a dopady na krajinu a na uspořádání (nejen prostorové) společnosti. To považuji za stejně cenné jako samotné ověřování hypotéz. Z celé

práce je cítit osobní velké zaujetí tématem, které se někdy přenáší do poněkud nepřesného jazyka, ale není na škodu věci ve smyslu vtáhnutí čtenáře do tématu.

Závěrem:

Předkládaná rigorózní práce Zuzan Vernerové „Suburbanizační vlivy v České republice. Ideál bydlení mladé generace“ **splňuje požadavky kladené na tento typ prací**, autorka rozšířila práci o nový empirický průzkum ve středočeském kraji, odstranila kardinální chyby v citacích literatury a v rozsahu práce a z velké míry **naplnila cíle práce. Práci doporučuji k obhajobě** s tím, že kritické připomínky mají posloužit autorce k další inspiraci a nesnižují zásadně naplnění cílů práce.

V Českých Budějovicích 10. 11. 2013

PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

FFUK v Praze a EF JU v Českých Budějovicích